Espoo, 9 lokakuuta 2024

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi (HE 108/2024 vp)

Eduskunnan valtionvarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt If Vahinkovakuutus Oy:tä kuultavaksi hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi. If Vahinkovakuutus kiittää mahdollisuudesta tulla valtiovarainvaliokunnan verojaostoon kuultavaksi ja lausuu seuraavaa:

If Vahinkovakuutus katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyvä finanssialan asiakasbonusten verotuskäytänteiden uudistaminen on tärkeä ja perusteltu. Esityksessä ehdotettu tuloverolain muutos parantaa kilpailuneutraliteetin toteutumista vahinkovakuutuspalveluiden markkinoilla ja on omiaan vähentämään nykyisen verotuskäytännön epäterveitä kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Vahinkovakuuttamisen lisäksi ehdotus tervehdyttäisi kilpailua myös vähittäispankkipalveluiden markkinoilla.

OP Ryhmän bonusjärjestelmä on haitallinen kilpailulle

Nykyinen OP Ryhmän bonusjärjestelmä mahdollistaa sille sen eri liiketoimintojen välisen, mittakaavaltaan poikkeuksellisen ristiinsubventoinnin. Käytännössä kyse on siitä, että OP Ryhmään kuuluvasta osuuspankista asuntolainan tai muun luoton nostava asiakas kerryttää vuosittain huomattavan määrän bonuksia. Kertyvät bonukset käytetään automaattisesti kattamaan asiakkaan Pohjola Vakuutuksesta hankkimien vahinkovakuutusten vakuutusmaksuja. Useissa tilanteissa vahinkovakuutusmaksut on mahdollista kattaa kokonaisuudessaan asiakkaalle vähittäispankkiasioinnista kertyvillä bonuksilla ilman, että asiakkaalle näin kertyvässä taloudellisessa edussa katsottaisiin olevan kyse veronalaisesta tulosta.

Bonusten verovapaus vääristää kilpailua vähittäispankki- ja vahinkovakuutusmarkkinoilla kahta kautta. Verokohtelu voimistaa bonusjärjestelmän asiakkaita sitovaa vaikutusta ja vaikeuttaa eri palveluntarjoajien vahinkovakuutus- ja vähittäispankkipalvelujen keskinäistä vertailtavuutta. Tältä osin on huomionarvoista, että

If P&C Insurance Ltd (publ), branch in Finland
PO Box 4, FI-00025 IF, Finland
Business ID: 1602149-8

Phone: +358 10 19 15 15
www.if.fi

Branch of:
If P&C Insurance Ltd (publ), Sweden
Registered domicile: Stockholm
Reg.no. (Swedish Companies Registration Office): 516401-8102

monissa muissa maissa merkittävässä asemassa olevien hintavertailusivustojen rooli on Suomen vahinkovakuuttamisen markkinoilla käytännössä olematon.

OP Ryhmän bonusjärjestelmän sitova vaikutus korostuu erityisesti asuntolainallisten kotitalouksien kohdalla. Tällöin bonusten raha-arvo on huomattavan korkea ja nykyään usein yli 20 vuoden mittainen laina-aika taas sitoo asiakkaan erittäin pitkäaikaisesti. Huomionarvoista on, että OP Ryhmä on markkinajohtaja maamme asuntolainamarkkinoilla ja sillä oli vuoden 2023 lopussa 2,1 miljoonaa omistaja-asiakasta.

Käytännössä bonusten avulla OP Ryhmä sulkee merkittävän osan vahinkovakuutusmarkkinoista ja sen voidaan katsoa olevan erittäin haitallista niin vahinkovakuutusmarkkinoiden kuin asuntolaina kilpailun näkökulmasta. Kuluttajalta viedään järjestelyllä näkyvyys molempien markkinoiden hintojen aitoon vertailuun, mikä on hyvin poikkeuksellinen tilanne. Kuluttajansuoja vaatii siis puuttumista niin verotukseen kuin OP Ryhmän harjoittamaan ristiinsubventioon.

OP Ryhmän bonuksia käytetään vahinkovakuutusten maksamiseen merkittävä määrä. Tilikaudella 2023 bonuksia käytettiin julkisten tilinpäätöstietojen mukaan kattamaan vakuutusmaksuja yhteensä 145 miljoonan euron edestä. Samalla vain hyvin pieni osa, tilikaudella 2023 12 miljoonaa euroa, bonuksista kertyi vahinkovakuutusmaksuista. Tälle vuodelle OP Ryhmä on korottanut bonuksiaan entisestään, joten oletettavasti bonusten määrä on tänä vuonna vielä tätäkin selvästi suurempi.

Hallituksen esityksessä todetaan, että bonusten nykyinen verotuskäytäntö on sama kaikille toimijoille ja bonusjärjestelmille sekä vastaaville hyvityksille. Tosiasiallisesti nykyinen verotuskäytäntö hyödyttää kuitenkin ainoastaan OP Ryhmää. Tältä osin on huomionarvoista, että bonusten verovapaus tulee kyseeseen vain silloin, kun vähittäispankkipalveluja ja vahinkovakuutuspalveluja tarjotaan saman yritysryhmän sisällä. OP Ryhmän lisäksi Suomessa ei ole muita toimijoita, jotka tarjoaisivat kyseisiä palveluja saman yritysryhmän sisällä.

Kilpailua edistäisi sekä asuntolaina- että vahinkovakuutusmarkkinoilla, jos OP Ryhmän pankkipuolella syntyneitä bonuksia käytettäisiin vain pankkipalvelumaksujen kattamiseen. Tällöin jokainen asiakas kilpailuttaisi vahinkovakuutuksensa erikseen, jolloin lopputuloksen olisi kummassakin markkinassa kuluttajan näkökulmasta paremmat palvelut ja alhaisemmat hinnat.

Ei ole perusteita antaa lisää siirtymäaikaa

Edellä esitettyjen perusteluiden takia If Vahinkovakuutus ei kannata hallituksen esitykseen lausuntokierroksen jälkeen tehtyä muutosta lain voimaantuloon niin, että se tulee voimaan vasta 2026 alusta. Tällöin riippuen OP Ryhmän tekemistä muutoksista bonusjärjestelmäänsä joko valtiolta jää huomattava määrä verotuloja saamatta tai sitten merkittävä kilpailua estävä toimintamalli jää käyttöön vuodeksi pidempään.

Siirtymäaikaa on perusteltu esityksessä sillä, että toimialalla olisi kohtuullinen aika varautua ja sopeutua uuteen verokäytäntöön. Kuten todettua, OP Ryhmä on tosiasiallisesti ainoa taho, joka nyt tehtävän muutos koskee. OP Ryhmä pidättää jo nyt esimerkiksi kaikista maksamistaan korkotuloloista lähdeveron ja toimittaa myös pääomatulojen ennakkopidätyksen esimerkiksi OP:n tuotto-osuudesta. Näin ollen ennakkopidätyksen tekeminen on OP Ryhmälle täysin normaalia jokapäiväistä toimintaa, eikä ole uskottavaa, että lainmuutoksen aiheuttamat muutokset OP Ryhmän toiminnoissa vaatisi näin pitkää siirtymäaikaa. On syytä huomata, että pääomaverotus toimitetaan koko kalenterivuodelta. Näin ollen vuoden 2025 pääomaverotus on toimitettava vasta 31.12.2025. OP Ryhmällä on näin ollen yli vuosi aikaa saada toimintonsa uutta lainsäädäntöä vastaavaan kuntoon, siinäkin tapauksessa, että laki tulee voimaan alkuperäisen suunnitelman mukaan vuoden 2025 alusta.

OP Ryhmän pääjohtaja Timo Ritakallio on HS:n haastattelussa (5.9.2024) kertonut, että yksi heidän pohtima ratkaisu on yksinkertaisesti maksaa niin paljon enemmän bonuksia asiakkaille, että verotuksen jälkeen asiakkaiden nettobonusten määrä ei vähene. Vuonna 2023 OP Ryhmän pankkipuolella kertyneitä bonuksia käytettiin 132 miljoonaa euroa vakuutusmaksujen kattamiseen. Näin ollen OP Ryhmän pitäisi korottaa bonuksiaan noin 43 %:a, jotta 30 %:n pääomaverotasolla nettobonukset säilyisivät nykyisellä tasolla. Tällöin valtio menettää yli 55 miljoona euroa (1,43*132*0,3 = 56,628) verotuloja, kun se viivyttää lain toimeenpanoa vuodella. On myös syytä huomata, että OP Ryhmä on useiden vuosien aikana ainoana toimijana jo hyötynyt satojen miljoonien edestä tästä veroedusta.

If vahinkovakuutus toivookin, että valtiovarainvaliokunta muuttaa hallituksen esityksen voimaantulosääntöä niin, että lainmuutos tulee voimaan alkuperäisen suunnitelman mukaan 1.1.2025. Mitään tosiasiallista tarvetta siirtymäajalle ei yksiselitteisesti ole olemassa.

Antti Karppi
Senior Vice President, Legal